

Açık Kaynak (open source) Kod Nedir?

Açık kaynak yazılım veya açık kaynaklı yazılım veya kaynağı açık yazılım, kaynak kodu isteyen herkese açık olan yazılımlardır.

Bu tür yazılımların ayırt edici özelliği kullanıcıya yazılımı değiştirme özgürlüğü sağlamasıdır. Açık kaynak kodlu yazılımlar, uyarlanabilir, sağlam, hızlı ve güvenlidir. Açık kaynak kod dünyası, yeni bir yazılım üretme biçimi, yeni iş modelleri sunmaktadır. Dünyanın her tarafından bilişim uzmanlarınca imcece yöntemi ile endüstri standartlarında geliştirilen açık kaynak kod yazılımları, insanlığın ortak malıdır.

Programcılar yazılımları geliştirirken kullandıkları programlama dilleriyle kaynak dosyaları oluştururlar. Daha sonra derlemeli dillerde (C, C++, Java, Pascal) bu dosyayı derleyerek çalıştırılabilir hale çevirirler. Açık kaynaklı yazılım savunucuları her üretilen ve dağıtılan programla birlikte kaynak kodunun da dağıtılmasını savunurlar. Bu sayede geliştirme esnasında ve ilerde yeni sürümlerin ortaya çıkması esnasında daha çok sayıda gözün süzgecinden geçmiş daha kaliteli bir yazılım çıktığını düşünürler. Açık kaynaklı yazılımlar 2005 senesi itibariyle bir patlama yapmışlar ve onbinlere varan program ve varyanta ulaşmışlardır. En iyi bilinenler Linux, Open Office, GNU, Debian'dır.

Açık kaynaklı yazılımlar, en küçüğünden cep telefonu, saat gibi gömülü sistemlerden, en büyüğünden süper bilgisayarlara, ev kullanıcılarından KOBİ'lere, kamu kurumlarından her türden okullara, tüm kurum ve bireylerin rahatça kullanabileceği, gereksinimlere göre basitleştirilebilen, sağlamaştırılabilen, güçlendirilebilen yazılımlardır. Açık kaynak kod yazılımlar, her alanda çözümler sunarak, yazılım tekellerine karşı tüketiciye seçenekler sunmaktadır. Almanya, İspanya, Meksika, Brezilya, Çin, Kore, Hindistan gibi birçok ülke, kamu kurumlarında açık kaynak kodlu yazılımlarının kullanımını benimsemiş ve bilgi toplumu stratejilerin bir parçası yapmışlardır. Avrupa Birliği, UNESCO, Dünya Bankası gibi kuruluşlar güvenlik ve tasarruf gibi gerekçelerle açık kaynak yazılımlarını önermektedir. Dünya üzerindeki hemen her ülke kendi gereksinimlerine göre açık kaynak kodlu bir Linux dağıtımını geliştirmiştir. Türkiye'de TÜBİTAK'ın girişimi ile bu yönde ULUDAĞ: Ulusal Dağıtım Projesi başlatılmış ve bir Linux dağıtımını olan Pardus Ulusal İşletim Sistemi hazırlanmıştır. Türkiye'de açık kaynak kod topluluğu 10 yılı aşkın bir süredir bulunmakta, Turkuaz, Gelecek Linux, İstanbulx, Boreas, Turkix gibi dağıtımlar ve başka açık kaynak kodlu yazılımlar ve uygulamalar geliştirilmekte, açık kaynak firmaları kurulmaktadır.

Açık kaynak kodlu yazılım toplulukları, şu görüşlerle açık kaynak ortamlarını desteklemektedir: "Açık kaynak kodlu yazılımlar tasarruf ve güvenliğin ötesinde de bir ülke ekonomisi için önemlidir. Açık kaynak ortamları, teknoloji üretebilecek gençleri yetiştirmenin etkin yollarından biridir. İthal hazır çözümler yerine, ülke insanına güvenmek, ona yatırım demektir. Açık kaynak, kendi okullarında gereksinimlerine göre uyarlanmış, güvenli, sağlam ve ucuz çözümler demektir. Açık kaynak yazılımlar, mütevazı donanımları etkin kullanabilmek demektir. Tüm üretim ve servis sektörlerinde bilişim maliyeti gittikçe artmaktadır. Açık kaynak yazılımlar, en başta lisanslar nedeniyle bu maliyetleri düşürerek, yerli sanayici ve bilişimciye destek demektir, ülkenin rekabet yeteneği artırmak demektir. Açık kaynak yazılımları, kapalı kaynak kod yazılımlarla yetenek ve performansta yarışacak konumdadır. Açık kaynak yazılımların tam rekabet ortamında kapalı kaynak yazılımlarla yarışması gerekir. Temel bilişim eğitimin marka bağımlılığı yaratmayacak, kullanıcıyı tüm alternatif platform ve ürünlerde çalışabilme yeteneğini kazandıracak, ürünlere değil kavramlara ağırlık vermesi gerekir."

GPL NEDİR?

Kısaca, GPL, FSF (Free Software Foundation) tarafından geliştirilen ve kamunun kullanımına sunulan bir bilgisayar lisansıdır. GPL pek çok özgür yazılım tarafından kullanılmaktadır. GPL'in en fazla kullanıldığı platformlardan birisi Linux işletim sistemidir.

GPL altında yayınlanan bir yazılımla her istediğinizi yapamazsınız. Örneğin o yazılımı, beraberinde kaynak kodları olmaksızın dağıtamazsınız. Başka birisinin dağıtım haklarını kısıtlayamazsınız.

Bir yazılımı GPL altında yayınlamak, yazara telif hakkı güvencesi altında, yazılımının başkaları tarafından özgür yazılım felsefesine aykırı olarak dağıtılamayacağı güvencesini verir.

Örneğin herhangi bir telif hakkı almaksızın bir yazılım geliştirdiniz ve bu yazılımı ilgili kaynak kodları ile birlikte yayınladınız. Sizin bu yazılımınızı beğenen büyük bir yazılım şirketi yazılımınızı aldı, ufak bazı değişiklikler yaptı ve büyük bir reklam kampanyası ile birlikte, üstelik de kapalı olarak, kar amacı ile dağıttı. Böyle bir durumda, telif hakkı almadığınız ve bir lisans uygulamadığınız için yapacağınız en ufak bir şey yoktur.

Yazılımınızı GPL lisansı ile yayınlamış olsa idiniz, telif hakkı sizde olacaktır. Üstelik ilgili büyük şirket yaptığı ufak tefek değişikliklerin de kaynak kodunu açık olarak dağıtmak zorunda kalacaktır ve kapalı bir sistem içerisinde sizin yazılımınızı kendi amaçları için kullanamayacaktır. Amacınız -- yani yazılımınızın özgür bir yazılım olarak yaygınlaşması -- hedefine ulaşacaktır.

GPL, yazarın haklarını korumakla beraber, orjinal esere ufak tefek eklemeler yapanlara ve bu eseri dağıtanlara yükümlülükler getirir. Bu yükümlülüklerin ne olduğunu öğrenmek için özellikle GPL'i okumakta yarar vardır.